

הלכות יום טוב סימן תקיד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לג]

ואם הוא כבר סמוך לַשְּׁמֵי שְׁמֵי לְשִׁמְשֵׁם, אֶפְלוּ בְּבֵיתוֹ שְׁרֵי לְשִׁמְשֵׁם, וְדָגְרֵי צְרִיף הוּא לוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה⁽³¹⁾.

31) ולענין הדלקת נרות ביום טוב ראשון לצורך יום טוב שני נשל ראש השנה או של גלויות, כתב הגרש"ז אויערבך (יום טוב שני כהלכתו פ"א הע' נו, שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' נח אות ז) שאם אור החשמל דולק, לא ידליק נרות ביום טוב ראשון, כיון שאין בהם שום תועלת וצורך, אלא ימתק עד צאת הכוכבים ואז ידליקם למרות שהחשמל דולק, משום המנהג החשוב להדליק נרות לכבוד יום טוב, וכן דעת הגר"י אלשיך (שבות יצחק בדיני הדלקת נרות פ"ו אות א ס"ק ג).

ואף אם החשמל אינו דולק, כתב הגרש"ז אויערבך (שם) שמי"מ טוב להמתין מלהדליקם עד הלילה, כיון שעיקר הדלקתם וברכתם הוא עבור יום טוב שני ולא עבור מקצת הצורך שיש בהם ביום טוב ראשון.

אכן, כשצריך אדם לצאת מביתו קודם כניסת יום טוב שני, כתב הגרש"ז אויערבך (שם) שרשאי הוא להדליק נרות סמוך לחשכה ביום טוב ראשון, ואף אם אור החשמל דולק, אם הוא בזמן שבכר ניתן ליהנות מהם, אך לא קודם לכן בעוד היום גדול.

[משנ"ב ס"ק לה]

וְלִמְעַן הַפְּתִילוֹת וְכוּ'⁽³²⁾.

32) ולתחוב נר עבה בפמוט כשעל ידי כך נשחק ונחתך חלק מהשעה, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ג הע' קנא) שיתכן שמותר, ואין בזה איסור משום מוחתך, כיון שאינו עושה פעולה מיוחדת של חיתוך בנר לפני התחובה, אלא נחתך הוא אגב התחובה, וכן דעת הגר"י קרליץ (חוט שני יום טוב פ"א ס"ק ב) שאין בזה איסור משום עשיית כלי, כיון שצורת הנר נעשית כלאחר יד, ולכן מותר לתחובו.

ואם השפופרת שנתנים בה את הנר סתומה בחלב או שעה, כתב הח"י אדם (כלל צב ס"ב ובנשמת אדם שם) שמותר להוציאם בסכין, ואין בכך איסור משום ממרח.

ולהוציא מהנר את הפתילה [שדינה כמוקצה] כדי שיוכל להכניס פתילה חדשה, כתב בהגהות רעק"א (סי' תקא על הט"ז ס"ק ז) שמותר, כיון שמבואר ברמ"א לעיל (סי' תקט ס"ז) שמותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש. אכן, בזמנינו שאין אור הנר נצרך עבור הסעודה כיון שדולק אור החשמל, ואין הדלקת הנר נחשבת כצורך אוכל נפש, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ג הע' פו) אם מותר להוציא את הפתילה, אך כתב שיתכן שמותר הדבר, כיון שאם יכבה החשמל הרי יהיה באור הנר צורך אוכל נפש. ולענין שעה שנשארה בפמוט, הורה הגרש"ז אויערבך (ארחות שבת ח"ב פ"ט הע' רפו, בשם הגר"י שמואל אויערבך) שמותר להוציאה, ואין זה נחשב כטלטול מוקצה, כיון שאין לשעה מועטת זו חשיבות, ונחשבת היא כלכלוך שבסיד שמותר להסירו כדי לנקותו [ראה חזו"א א"ח סי' מזו ס"ק טו ו-כא], וכן דעת הגר"י אלשיך (הלכות חג בחג שבועות פ"ח הע' 35).

וכן להוציא דיסקית של נרונים מכוסית זכוכית כדי לתת בה נרן חדש, דעת הגרש"ז אויערבך והגר"י אלשיך (ארחות שבת שם) שמותר, וכן דעת הגר"י קרליץ (חוט שני שם).

[ביה"ל ד"ה שהרי]

טוב שייאמר לַעֲבוֹרֵם לְדַלֵּיק בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת דְּשָׁרֵי צֶל-בְּלִי-פְגָמִים לְקַצַּת פּוֹסְקִים בְּמָקוֹם מְצֻנָּה⁽³³⁾.

33) אמנם לענין שאר איסורי שבות [מלבד אמירה לנכרי], כתב במשנ"ב לעיל (סי' שמב ס"ק ב) שנחלקו הפוסקים אם מותר לעשותם בבין השמשות שבמוצאי שבת, כיון שקדושת השבת אינה פוקעת מספק עד שיהיה לילה דאי, ובטעם הקולא לענין אמירה לנכרי כתב הפמ"ג (סי' רעו א"א ס"ק ט). שמלבד הספק שמא מותר לעשות איסורי שבות בבין השמשות של מוצאי שבת כבערב שבת, נוסף גם ספק שמא מותר אף בשבת עצמה לומר לנכרי לעשות עבורו מלאכה דאורייתא כשהיא לצורך מצוה [ראה רמ"א לעיל (סי' רעו ס"ב)].

[משנ"ב ס"ק לו]

דְּתַנְּתָהּ בְּכֻלָּל שְׁמוּשׁ הוּא⁽³⁴⁾ וכו', וְגַם זֶהוּ בְּכֻלָּל שְׁמוּשׁ דְּצְרִיף וְתַקְמִים⁽³⁵⁾.

34) וחפץ שאין מתכוונים להסירו מעל גבי האילן וגם לא ליהנות ממנו ביום טוב, צידד הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ז הע' נה) שמותר להניחו על האילן מבעוד יום, שהרי לא מצוינו איסור לתלות סל על אילן מבעוד יום, וכן לא מצוינו חיוב להוריד את כל החפצים מהאילנות מבעוד יום. ומה שכתב המשנ"ב כאן שאסור להניח על האילן אפילו מבעוד יום דבר המותר בטלטול, ביאר הגרש"ז אויערבך (שם) שהיינו דוקא בדברים שרגילים להשתמש בהם תמיד.

35) ובטעם האיסור כתב לעיל (סי' שלו ס"ק יב), שהוא משום שיבוא בקלות להישען על העץ על ידי שמשמש בו.

[משנ"ב ס"ק לז]

אֵין פּוֹסְקִין אֶתֶּן לְשָׁנִים, שֶׁהוּא בְּמִתְקָן בְּלִי⁽³⁶⁾.

36) וכן להפריד גביעי לבן לשנים, דעת הגר"י אלשיך (ארחות שבת ח"א פ"ב הע' כב) שאסור, משום איסור תיקון כלי [וכן משום מלאכת מחתך, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' שיד ס"ק מא וסי' שכב ס"ק יח)]. מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (בנין שבת פכ"ח אות ג וארחות שבת שם) שמותר להפרידם, ואין זה בכלל איסור מכה בפטיש כבהפרדת שני נרות, כיון שצורת הגביעים כבר נגמרה בבית החרושת, ונראים הם בשני כלים, ומה שהשאירו אותם מחוברים הוא רק למטרת ממכר, מה שאין כן בשני נרות, שמדובר באופן שהם דבוקים לכל אורכם ונראים כאחד [וראה ארחות שבת שם בביאור מחלוקת הגר"י אלשיך והגרש"ז אויערבך]. וכן דעת הגר"י וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ו עמ' מה) שאין בזה איסור משום מכה בפטיש [אלא רק משום מחתך], כיון שאפשר להשתמש בכל אחד מהם לאכילה אף בעודם מחוברים.

